

УДК 339.920:061

АНАЛІЗ ТОВАРНОЇ СТРУКТУРИ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ЄС

Ольга Дон; Ніка Яріз

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,
Дніпро, Україна*

Резюме. Представлено комплексне дослідження особливостей товарної структури торгівлі України з Європейським Союзом в умовах війни, а також динаміку експорту та імпорту основних товарних груп у період з 2019 по 2023 роки. Ґрунтовно проаналізовано статистичні дані щодо зовнішньої торгівлі України з ЄС, отримано з офіційних джерел, зокрема Державної служби статистики України, Міністерства економіки України та Євростату. Це дозволило створити цілісну картину торговельних відносин між Україною та ЄС протягом досліджуваного періоду. У ході дослідження визначено ключові фактори, що суттєво вплинули на динаміку торгівлі протягом досліджуваного періоду. Серед них особливо виділено пандемію Covid-19 у 2020 році, яка призвела до глобального економічного спаду та порушення ланцюгів поставок. Також значний вплив мало відновлення світової економіки у 2021 році, що супроводжувалося зростанням попиту на ключові експортні товари України. Найбільш драматичним фактором стало російське вторгнення в Україну у 2022 році, яке кардинально змінило економічну ситуацію в країні та суттєво вплинуло на її зовнішньоторговельні відносини. Детально досліджено вплив кожного з цих факторів на експорт та імпорт окремих товарних груп. Зокрема, проаналізовано динаміку торгівлі продовольчими товарами та сільськогосподарською продукцією, металами та металевими виробами, машинами та обладнанням, хімічною продукцією, деревиною та виробами з деревини, мінеральною продукцією, транспортними засобами, текстилем та текстильними виробами. Це дозволило виявити ключові тенденції та зміни в структурі торгівлі України з ЄС. Особливу увагу в статті приділено аналізу змін у структурі експорту України до ЄС. Зокрема, відзначено зростання частки аграрної продукції та продовольчих товарів у загальному обсязі експорту, що частково компенсувало падіння експорту в інших секторах. Цей тренд пов'язаний як з глобальними змінами на світових ринках, так і з особливостями економічної ситуації в Україні в умовах війни. Важливим аспектом дослідження стало визначення ролі трудових відносин між Україною та ЄС у контексті зовнішньої торгівлі. Проаналізовано вплив трудової міграції на економічні показники, зокрема на обсяги грошових переказів та їх роль у підтриманні платіжного балансу України. Це дозволило розширити розуміння економічних взаємозв'язків між Україною та ЄС, які виходять за рамки суто торговельних відносин. Представлене дослідження надає комплексний аналіз стану та динаміки торговельних відносин між Україною та ЄС в умовах значних глобальних та регіональних викликів. Воно може слугувати основою для подальших досліджень та розроблення стратегій розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення економіки.

Ключові слова: динаміка зовнішньої торгівлі товарами, структура зовнішньої торгівлі, експорт, імпорт.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.190

Отримано 20.04.2024

UDC 339.920:061

ANALYSIS OF THE PRODUCT STRUCTURE OF UKRAINE'S TRADE WITH THE EU

Olha Don; Nika Yariz

Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

Summary. The article presents a comprehensive study of the characteristics of the commodity structure of Ukraine's trade with the European Union in the conditions of war, as well as the dynamics of export and import

of the main commodity groups in the period from 2019 to 2023. Statistical data on Ukraine's foreign trade with the EU obtained from official sources, including the State Statistics Service of Ukraine, the Ministry of Economy of Ukraine and Eurostat, were thoroughly analyzed. This made it possible to create a complete picture of trade relations between Ukraine and the EU during the studied period. In the course of the study, the key factors that significantly influenced the dynamics of trade during the studied period were identified. Among them, the 2020 Covid-19 pandemic, which led to a global economic downturn and disruption of supply chains, is particularly highlighted. The recovery of the world economy in 2021, which was accompanied by an increase in demand for key export products of Ukraine, also had a significant impact. The most dramatic factor was the Russian invasion of Ukraine in 2022, which radically changed the economic situation in the country and significantly affected its foreign trade relations. The influence of each of these factors on the export and import of individual product groups has been studied in detail. In particular, the dynamics of trade in food and agricultural products, metals and metal products, machines and equipment, chemical products, wood and wood products, mineral products, vehicles, textiles and textile products were analyzed. This made it possible to identify key trends and changes in the structure of Ukraine's trade with the EU. The article pays special attention to the analysis of changes in the structure of Ukraine's exports to the EU. In particular, an increase in the share of agricultural products and food products in the total volume of exports was noted, which partially compensated for the drop in exports in other sectors. This trend is related both to global changes in the world markets and to the peculiarities of the economic situation in Ukraine during the war. An important aspect of the study was the determination of the role of labor relations between Ukraine and the EU in the context of foreign trade. The impact of labor migration on economic indicators, in particular on the volume of remittances and their role in maintaining Ukraine's balance of payments, is analyzed. This made it possible to expand the understanding of the economic relations between Ukraine and the EU, which go beyond purely trade relations. The presented study provides a comprehensive analysis of the state and dynamics of trade relations between Ukraine and the EU in the face of significant global and regional challenges. It can serve as a basis for further research and development of strategies for the development of Ukraine's foreign economic relations in the context of European integration and post-war economic recovery.

Key words: dynamics of foreign trade in goods, structure of foreign trade, export, import.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.190

Received 20.04.2024

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля є дуже важливою для кожної країни, зокрема для України, оскільки вона відкриває доступ до нових ринків та можливостей для українських товарів і послуг. Це дозволяє залучати інвестиції, розвивати нові галузі, збільшувати виробництво та створювати робочі місця. Наразі ситуація в Україні є складною, триває війна, і в цей період дуже важливо збільшувати кількість вигідних угод, зокрема торговельних. Перспективною є співпраця України з ЄС, і вельми актуально аналізувати динаміку й структуру торговельної співпраці для розуміння її доцільності й ефективності.

Джерелом інформації для аналізу є офіційні статистичні сайти, а саме, Державна служба статистики України, яка містить у собі дуже багато інформації про зовнішню торгівлю України, зокрема з ЄС. Також ІТС Trade Map є базою даних Міжнародного торговельного центру, що містить детальну інформацію про торгівлю між країнами. Ці ресурси містять достатньо даних для того, щоб провести аналіз торговельної структури України з ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Торгівля України з країнами ЄС стала особливо важливою для економіки України, і дуже важливим є дослідження питання зовнішньої торгівлі, особливо товарної структури торгівлі України. Українські дослідники також вивчали питання товарної структури торгівлі України. Активним дослідним центром є Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД), який здійснює науково-аналітичні та прогностичні дослідження проблем розвитку України, її національної безпеки, зокрема звертають увагу на стан зовнішньої торгівлі України [1]. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) аналізує динаміку й структуру зовнішньої торгівлі України, аналізує ефекти від торговельної лібералізації, досліджує конкурентоспроможність українських експортерів на зовнішніх ринках [2]. Центр економічних досліджень CASE Україна займається вивченням змін у товарній та географічній структурі зовнішньої торгівлі, аналізує вплив інтеграції України до ЄС на

торговельні потоки та оцінює ефекти від двосторонніх і багатосторонніх торговельних угод [3]. Дослідження стану та особливостей структури зовнішньої торгівлі України, особливо в цей час, є необхідним для моніторингу стану економіки країни.

Метою дослідження є аналіз товарної структури України з країнами ЄС та визначення, якими товарами торгували найбільше.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: проаналізувати товарну структуру України; визначити місце торговельних відносин України з ЄС економіці країни; дати рекомендації щодо покращення показників товарної структури торгівлі.

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи: аналіз, синтез, узагальнення, моделювання, системний підхід.

Виклад основного матеріалу. Війна є одним з найбільш деструктивних факторів, який впливає на зовнішню торгівлю країни. Війна може призвести до таких наслідків, як: зниження виробничого потенціалу країни через збитки в людських ресурсах, інфраструктурі, технологіях, капіталі тощо; зміна структури попиту та пропозиції на внутрішньому та зовнішньому ринках через зростання військових витрат, зменшення споживання, інфляція, дефіцит бюджету тощо; порушення логістики й транспортування товарів через блокаду, обмеження, санкції, диверсії, дефіцит палива тощо; зміна географії та товарної структури зовнішньої торгівлі через втрату традиційних ринків, пошук нових партнерів, реорієнтацію на стратегічні товари тощо. Війна в Україні, яка почалася в 2014 році та в 2022 році переросла в повномасштабне вторгнення, мала значний вплив на зовнішню торгівлю України з ЄС. ЄС є найбільшим торговельним партнером України, який надає їй підтримку та сприяє її євроінтеграції.

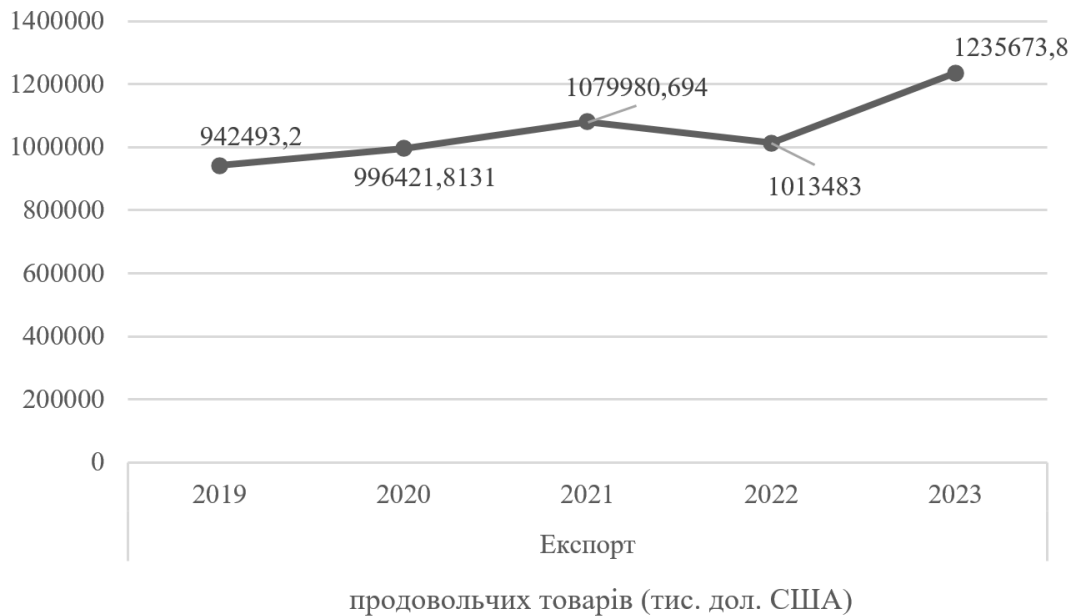
Україна постачає різноманітний асортимент товарів до країн Європейського Союзу, включаючи сільськогосподарську продукцію, таку, як зернові культури (пшениця, кукурудза, ячмінь), соняшникову олію, соєві боби, м'ясо та м'ясопродукти. Також продаються метали та вироби з них, такі, як чавун, сталь, феросплави, труби, залізничні рейки. Серед експортованих товарів важливе місце займають мінеральні продукти, зокрема залізна руда, кам'яне вугілля, глина, цемент. Деревина та вироби з неї, такі, як необроблені лісоматеріали, фанера, меблі також відправляються на експорт. Машини, обладнання й транспортні засоби, такі, як літаки, космічні апарати, турбіни, електричні машини також входять до переліку експортних товарів. Хімічна продукція у вигляді добрив, пластмас, фармацевтичних засобів також є предметом експорту. Текстильні вироби та взуття також експортуються до країн Європейського Союзу. Головними торговельними партнерами України в ЄС є Польща, Нідерланди, Італія, Німеччина, Іспанія.

Протягом 2019–2022 років Україна здійснювала значний експорт до країн Європейського Союзу, зокрема продовольчих товарів, сільськогосподарської продукції, металів та металевих виробів, машин і обладнання, хімічної продукції та деревини.

Україна експортувала до ЄС широкий спектр продовольчих товарів, включаючи зернові культури, олію та олійні культури, м'ясо та м'ясні продукти, молочні продукти, фрукти та овочі тощо. Цей сектор є одним із ключових українських експортних галузей до Європи.

На рисунку 1 зображено показники експорту продовольчих товарів з України в ЄС за період 2019–2023 рр. Можна зробити висновок, що у 2020 році відбулося зростання експорту продовольчих товарів порівняно з 2019 роком на 5,8% (996 421,8 тис. дол. США). Це можна пояснити загальним зростанням попиту на продовольство в умовах пандемії Covid-19. Країни ЄС нарощували закупівлі продуктів, щоб забезпечити продовольчу

безпеку в кризовий період. У 2021 році спостерігаються стрімке зростання експорту на 8,3% (1 079 980,694 тис. дол. США) порівняно з 2020 роком. Це пов'язано з відновленням світової економіки після пандемії та зростанням попиту. Також збільшенню експорту сприяли угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС та низка торгових преференцій. Проте у 2022 році відбулося різке падіння експорту на 6% у порівнянні з минулим роком. Головною причиною цього стала війна Росії проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Через воєнні дії постраждала транспортна інфраструктура, багато підприємств припинили роботу. Крім того, закриття морських портів ускладнило логістику експортних поставок. Також вплинули проблеми з виробництвом, збиранням та транспортуванням врожаю в умовах війни.

Рисунк 1. Динаміка експорту продовольчих товарів з України до країн ЄС, тис. дол. США) [4; 5; 6; 7]

Отже, на динаміку експорту продовольчих товарів з України в 2019–2022 роках вплинули такі чинники: пандемія Covid-19 та зростання попиту на продовольство; лібералізація торгівлі між Україною та ЄС; війна росії проти України та її економічні наслідки.

Україна також активно експортує різноманітні сільськогосподарські товари до країн ЄС, такі, як зерно, олія, цукор, корми для тварин тощо. Землеробство в Україні є однією з основних галузей економіки, тому експорт сільськогосподарської продукції має велике значення для загального обсягу експорту країни.

На рисунку 2 зображено показники експорту сільськогосподарської продукції з України в ЄС за період 2019–2023 рр. Можна зробити висновок, що у 2020 році відбулося різке падіння експорту сільськогосподарської продукції на 13,3% (5 519 049 тис. дол. США) порівняно з 2019 роком (6 371 639 тис. дол. США). На це вплинула пандемія Covid-19 – закриття кордонів, уповільнення логістики, зменшення ділової активності у світі. Однак уже у 2021 році спостерілося стрімке зростання експорту на 19,5%. Позитивну роль відіграли торговельні угоди з ЄС та макроекономічна стабільність в Україні. У 2022 році обсяг експорту сільськогосподарської продукції різко зріс на 71% – 11 285 260 тис. дол. США порівняно з попереднім роком. Унаслідок блокування морських портів експорт переорієнтувався на сухопутні поставки до ЄС. Зростанню експорту також сприяли зниження торговельних бар'єрів від ЄС та прагнення європейських країн підтримати економіку України.

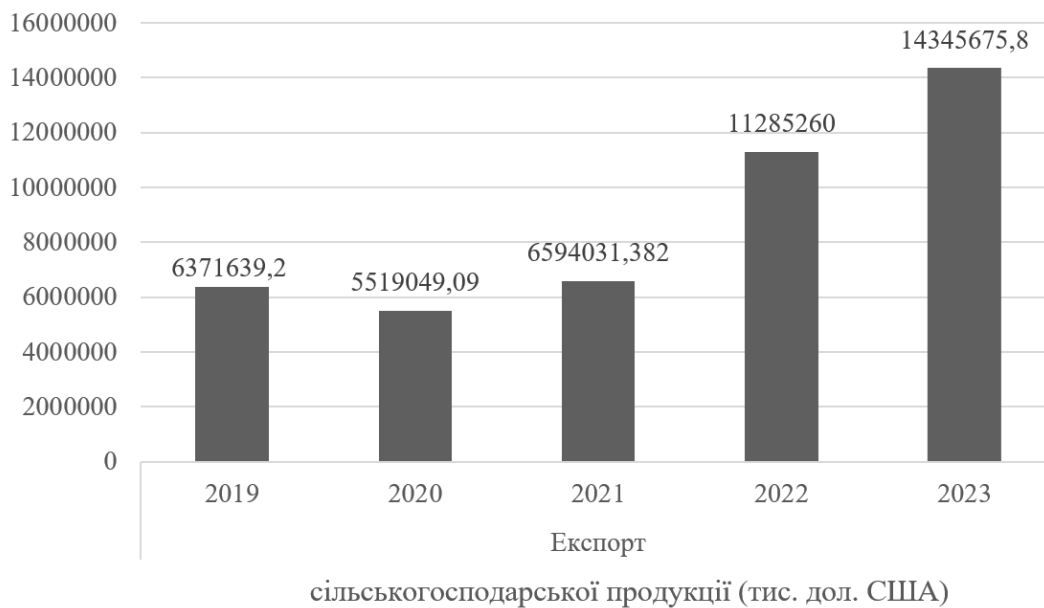

Рисунок 2. Експорт сільськогосподарської продукції з України до ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Україна є одним із найбільших виробників та експортерів металевої продукції у світі. Експорт металів та металевих виробів до країн ЄС включає сталеві вироби, чорний та кольоровий металопрокат, алюміній та інші металеві матеріали. На рисунку 3 бачимо, що у 2020 році спостерігається спад експорту металопродукції до 3 102 855 тис. дол. США порівняно з 2019 роком – 3 796 558 тис. дол. США. Це пов'язано з економічною кризою внаслідок пандемії Covid-19 – скорочення виробництва та попиту в усьому світі.

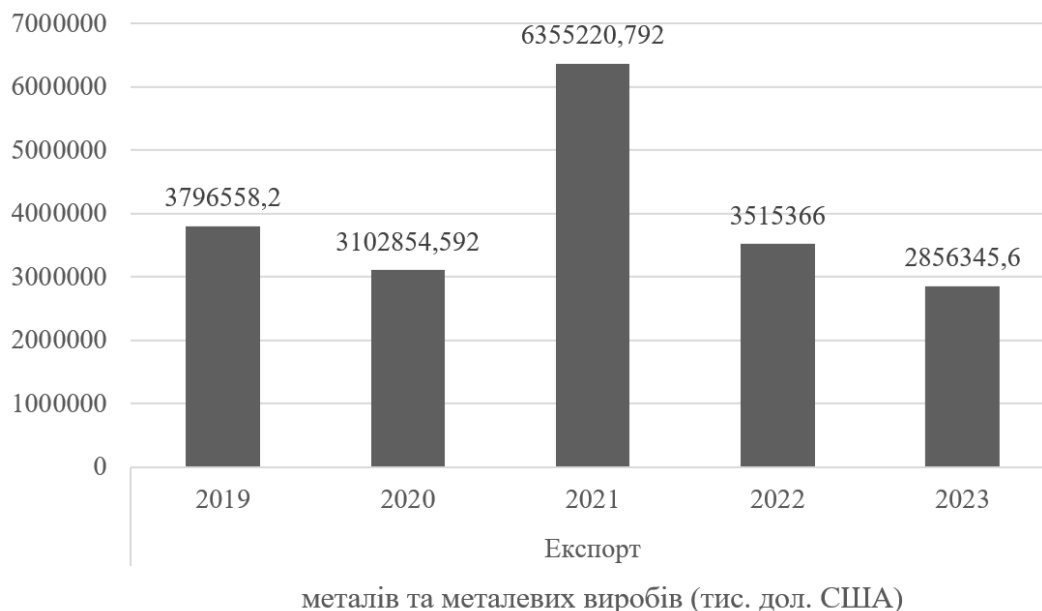

Рисунок 3. Експорт металів та металевих виробів з України до ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Проте вже у 2021 році експорт швидко відновився і навіть зріс до 6 355 221 тис. дол. США порівняно з попереднім роком. На це позитивно вплинули

відновлення світової економіки та поживлення промислового виробництва після карантину. У 2022 році через широкомасштабну війну в Україні експорт металопродукції знову різко впав – на 44,7%. Це пов'язано з руйнуванням інфраструктури, пошкодженням заводів, складнощами з логістикою через блокування морських портів.

Україна екпортує до ЄС різноманітне машинобудівне обладнання, включаючи трактори, сільськогосподарські машини, вантажні автомобілі, обладнання для промисловості та інше.

На рисунку 4 у 2020 році відбулося незначне скорочення експорту машин та устаткування – на 2,8% порівняно з 2019 роком. Це пов'язано з економічною кризою, спричиненою пандемією Covid-19. Закриття кордонів, обмеження у пересуванні негативно позначилися на торгівлі.

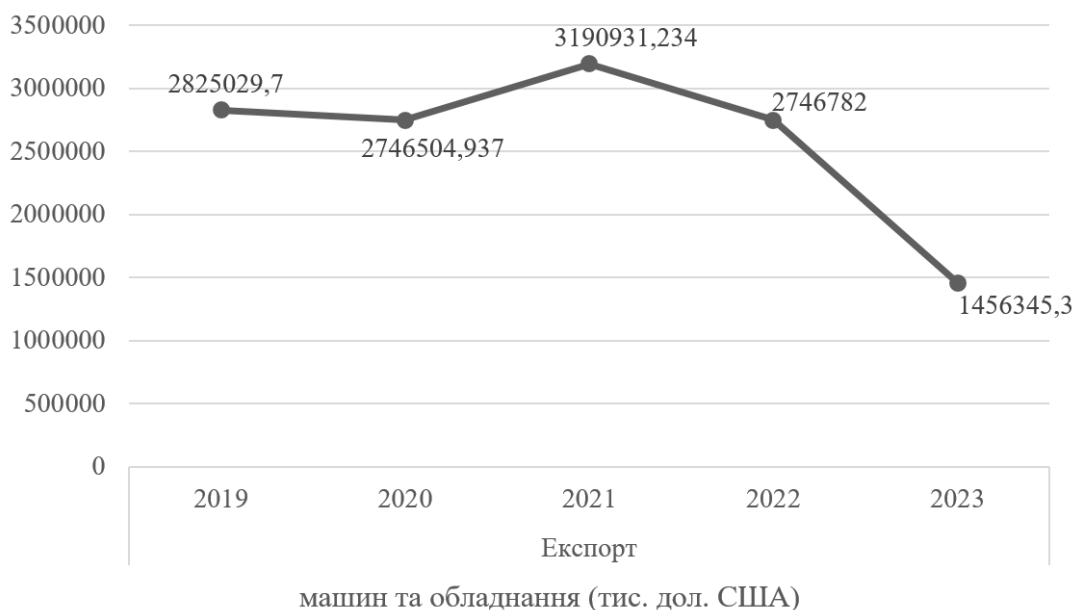

Рисунок 4. Експорт машин та обладнання з України до ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Водночас у 2021 році спостерігається стрімке зростання експорту цієї товарної групи на 16,2%. На це позитивно вплинули відновлення ділової активності у світовій економіці та зростання попиту після карантинних обмежень 2020 року.

Проте у 2022 році через війну експорт машин та устаткування з України знову різко скоротився на 13,9%, що було пов'язано з руйнуванням виробничих потужностей, ланцюгів постачання й логістичних шляхів через бойові дії.

Сектор хімічної промисловості також є важливою галуззю експорту для України. Експорт хімічної продукції до країн ЄС включає різноманітні хімічні речовини, пестициди, пластмаси, фармацевтичні препарати тощо.

На рисунку 5 зображено показники експорту хімічної продукції з України до ЄС у 2019–2022 роках, який мав такі показники (тис. дол. США): 2019 рік – 559 879,7 тис. дол. США; 2020 рік – 552 296,1 тис. дол. США; 2021 рік – 931 159,6 тис. дол. США; 2022 рік – 410 530 тис. дол. США; 2023 рік – 324 567,78 тис. дол. США. У 2020 році відбулося незначне скорочення експорту хімічної продукції на 1,3% порівняно з попереднім роком. На це вплинули обмеження, пов'язані з пандемією Covid-19 – ускладнення логістики, закриття кордонів, зменшення ділової активності.

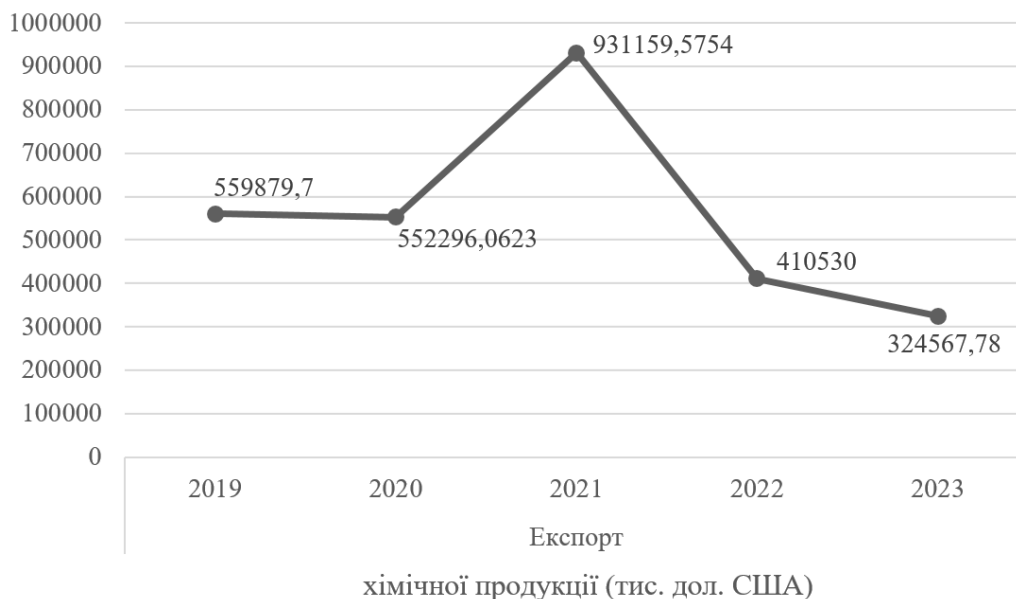

Рисунок 5. Експорт хімічної продукції з України до ЄС 2019–2023 рр. (тис. дол. США) [4; 5; 6; 7]

Водночас у 2021 році спостерігається стрімке зростання експорту хімічної продукції на 68,6%. Це пов'язано з відновленням попиту після пандемії, а також із торговельною лібералізацією між Україною та ЄС. Проте у 2022 році через широкомасштабну війну в Україні експорт хімічної продукції різко впав на 56% через руйнування інфраструктури, складнощі з логістикою, зупинку окремих виробництв.

Експорт деревини та деревопродукції до країн Європейського Союзу є ще однією важливою складовою українського експорту. Цей сектор включає деревину для будівництва, папір та картон, меблі та інші вироби з деревини.

Експорт деревини та виробів з деревини з України до ЄС у 2019–2022 роках (рисунок 6) мав такі обсяги: у 2020 році спостерігається незначне скорочення експорту деревини до 992 702 тис. дол. США порівняно з попереднім роком, що було викликано уповільненням торговельної діяльності на тлі пандемії covid-19.

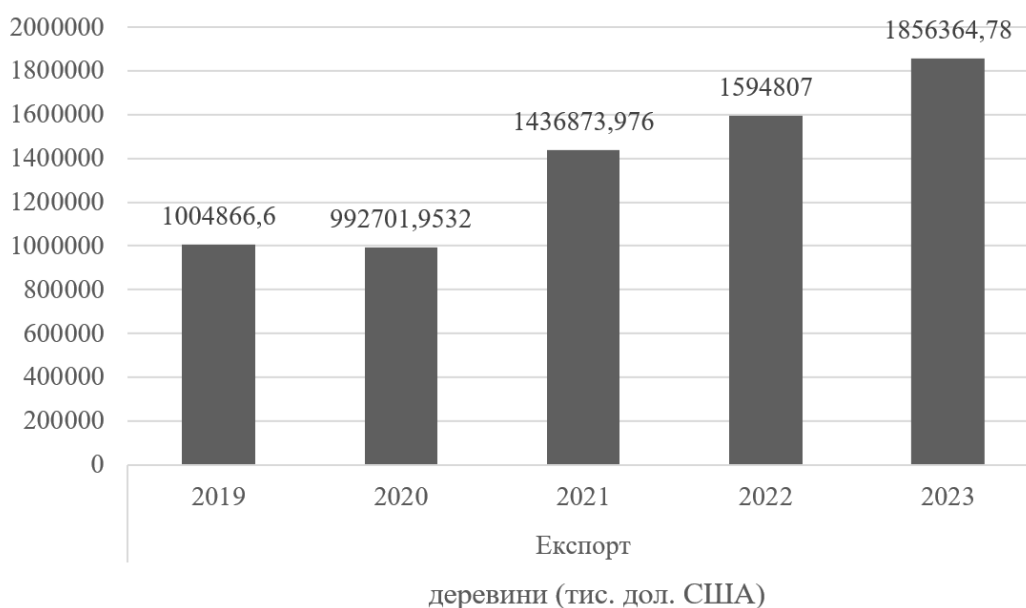

Рисунок 6. Експорт деревини з України до ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Проте вже у 2021 році експорт деревини швидко відновився, зрісши до 1 436 874 тис. дол. США, що пояснюється поживленням світової економіки після карантинних обмежень та зростанням попиту на цю продукцію.

У 2022 році, незважаючи на війну, експорт деревини продовжив зростати до 1 594 807 тис. дол. США, оскільки логістика деревини суходолом була менш залежною від заблокованих морських портів. Крім того, ЄС активно підтримував закупівлі української продукції.

Аналізуючи динаміку експорту товарів з України до ЄС у 2019–2023 роках можна зробити висновок:

- У 2020 році через пандемію Covid-19 відбувається уповільнення темпів експорту за більшістю товарних груп – продовольства, металопрокату, хімічної промисловості, машинобудування. Проте падіння було порівняно невеликим.

- У 2021 році спостерігається стрімке відновлення та зростання експорту внаслідок поживлення світової економіки та торговельної лібералізації між Україною і ЄС.

- У 2022 році через широкомасштабну війну з Росією експорт скорочується за більшістю товарних груп, окрім сільгосппродукції та деревини, логістика яких менше постраждала.

- Протягом усього періоду спостерігається зростання експорту сільсько-господарської продукції та продовольства, що зумовлено стабільним глобальним попитом та підтримкою з боку ЄС.

- Загалом українська економіка виявилася досить гнучкою: швидко відновилася після кризи 2020 року, а у 2022 році переорієнтувала експортні потоки під час війни.

В сучасному світі міжнародна торгівля відіграє вирішальну роль у формуванні економічного ландшафту країн та сприяє їхньому розвитку й процвітанню. У цьому контексті Україна, як країна з багатою історією та великим потенціалом, займає важливе місце як на світовій арені, так і в рамках співпраці з країнами Європейського Союзу. Протягом останніх років Україна виявила значний інтерес до імпорту різноманітних товарів з ЄС, зокрема мінеральної продукції, машин та обладнання, транспортних засобів, хімічної продукції.

Мінеральна продукція є одним із основних напрямків імпорту для України з країн Європейського Союзу. Зокрема, імпорт кам'яного вугілля, нафти, газу та інших видів енергетичних ресурсів допомагає забезпечити енергетичну безпеку країни та підтримує функціонування промислового сектора й домогосподарств.

На рисунку 7 бачимо, що у 2020 році спостерігається різке падіння імпорту на 25,4% порівняно з 2019 роком (з 2 798 003 тис. дол. США до 2 087 217 тис. дол. США). Це можна пояснити економічною кризою через пандемію Covid-19, що призвела до зменшення попиту та уповільнення економічної активності в ЄС. У 2021 році відбувається значне зростання імпорту на 55,2% порівняно з 2020 роком. Це пов'язано з поступовим відновленням економіки ЄС після кризи 2020 року та зростанням попиту. У 2022 році спостерігається стрімке зростання імпорту на 90,3% порівняно з 2021 роком (до 6 168 074 тис. дол. США). Найімовірніше, це пов'язано з російською агресією проти України та переорієнтацією ЄС на українські енергоносії й сировину для зменшення залежності від Росії.

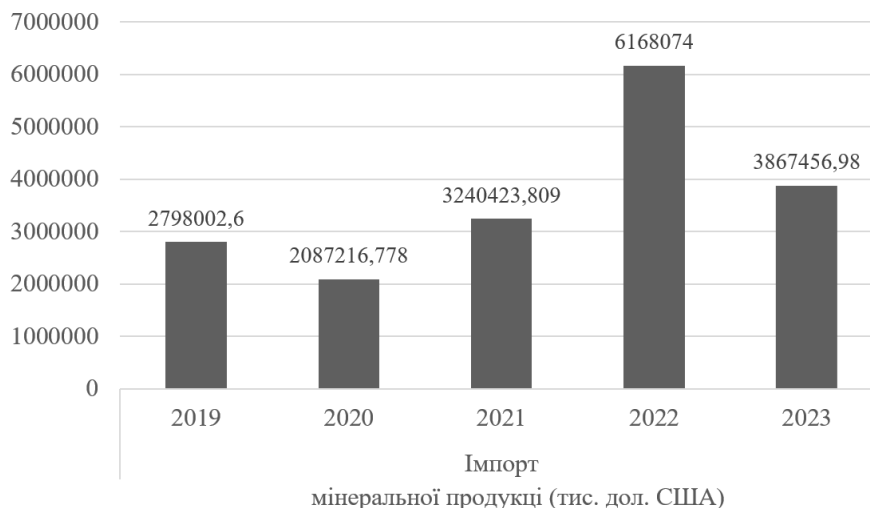

Рисунок 7. Імпорт мінеральної продукції в Україну з ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Отже, ключовими факторами зміни імпорту були: Covid-19 у 2020 році, відновлення економіки у 2021 році та російська агресія у 2022 році. Це призвело спочатку до падіння, а потім до різкого зростання імпорту мінеральної продукції з України.

Машини та обладнання також є суттєвим компонентом імпорту для України з ЄС (рисунок 8). Цей сектор включає різноманітні технологічні рішення, високоякісне обладнання для промисловості та сільського господарства, що сприяє модернізації виробництва та підвищенню ефективності виробничих процесів в Україні. У 2020 році спостерігалось незначне скорочення імпорту на 6,3%, зниження якого з 5 435 557 тис. дол. США до 5 091 676 тис. дол. США пояснюється економічною кризою, спричиненою пандемією Covid-19. У 2021 році відбулося зростання імпорту на 15,4%, до 5 881 427 тис. дол. США, що пов'язано з поступовим відновленням попиту в країнах Європейського Союзу. Проте у 2022 році імпорт різко зменшився на 42,6%, до 3 378 303 тис. дол. США, що можна пояснити наслідками війни з Росією. Таким чином, на імпорт машин та обладнання вплинула низка факторів, включаючи пандемію у 2020 році, підвищений попит у 2021 році та війну з Росією у 2022 році. При цьому основним чинником падіння була саме російська агресія через її руйнівні наслідки для української економіки та промисловості.

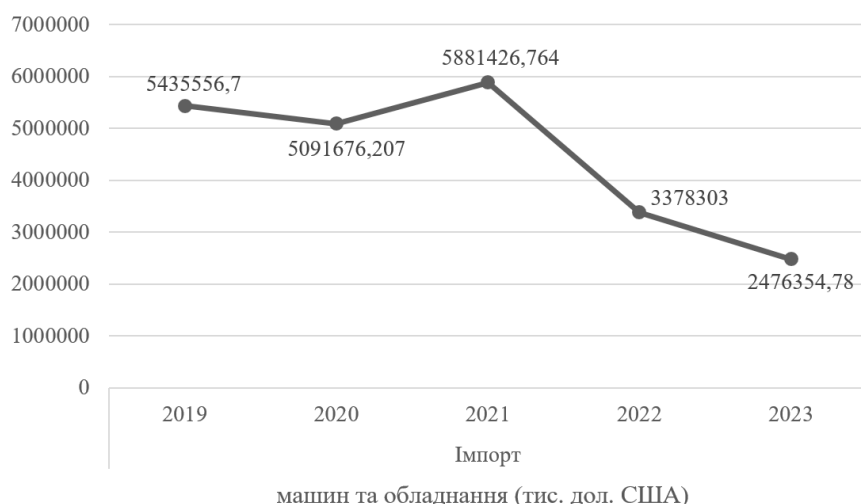

Рисунок 8. Імпорт машин та обладнання до України з ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Транспортні засоби, які включають автомобілі, літаки, залізничний рухомий склад та інші види транспорту, також займають значне місце у структурі імпорту України з Європейського Союзу (рисунок 9). Це важливо для розвитку транспортної інфраструктури країни та забезпечення її логістичних потреб. Аналіз динаміки імпорту транспортних засобів з України до Європейського Союзу в період з 2019 по 2023 рік показує наступне. У 2020 році спостерігалось зниження імпорту на 15,5%, з 3 367 432 тис. дол. США до 2 846 867 тис. дол. США, що визначається впливом пандемії Covid-19. У 2021 році відбулося збільшення імпорту на 23,6% (до 3 521 008 тис. дол. США), що пов'язується зі зростанням попиту. Проте у 2022 році спостерігається знову падіння імпорту на 24,2%, до 2 669 920 тис. дол. США, ймовірно, викликане наслідками війни з Росією та зменшенням виробництва в Україні. Отже, на динаміку імпорту транспортних засобів вплинули Covid-19 у 2020 році, відновлення попиту у 2021 році та російська агресія у 2022 році. Негативний вплив війни пояснює різке падіння показника у 2022 році порівняно з попереднім роком.

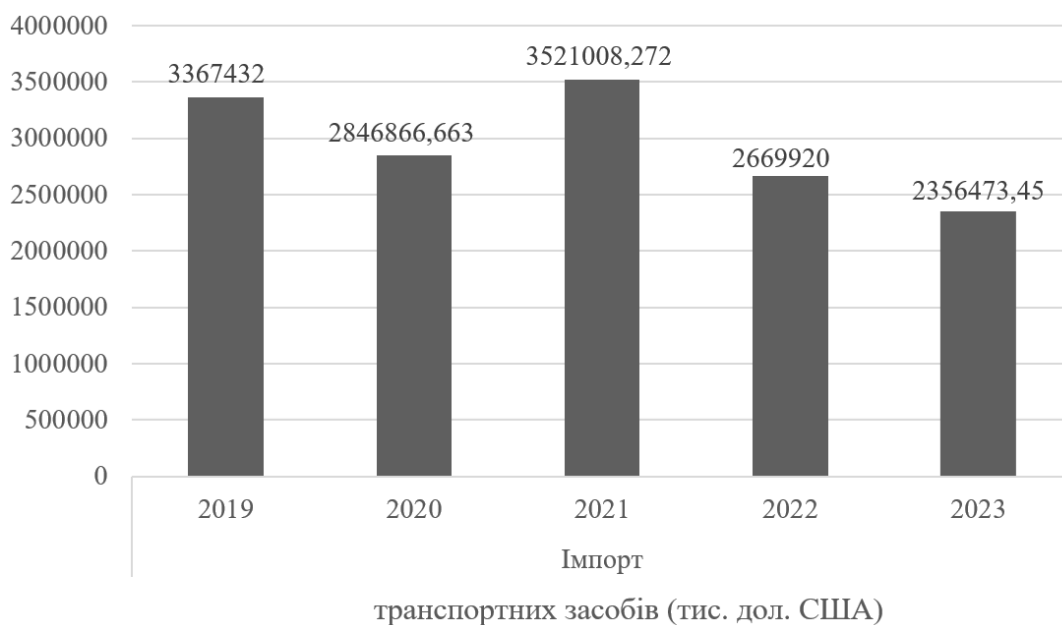

Рисунок 9. Імпорт транспортних засобів до України з ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Хімічна продукція являє собою інші важливі сектори імпорту до України з країн ЄС. Хімічна продукція використовується в різних галузях промисловості та сільського господарства. Аналізуючи рисунок 10, можна зробити висновок, що у 2019 році обсяг імпорту хімічної продукції становив 4 384 653 тис. дол. США. Це був досить високий показник, що свідчив про зростаючий імпорتنний потенціал української хімічної галузі. Наступного 2020 року спостерігалось незначне зростання імпорту до 4 500 757 тис. дол. США, незважаючи на кризу, спричинену пандемією Covid-19. Це може означати, що попит на українську хімічну продукцію в ЄС залишався стійким. У 2021 році відбувся значний приріст імпорту на 17,7% до 5 298 739 тис. дол. США, що свідчило про швидке відновлення цього сегменту експорту після пандемії.

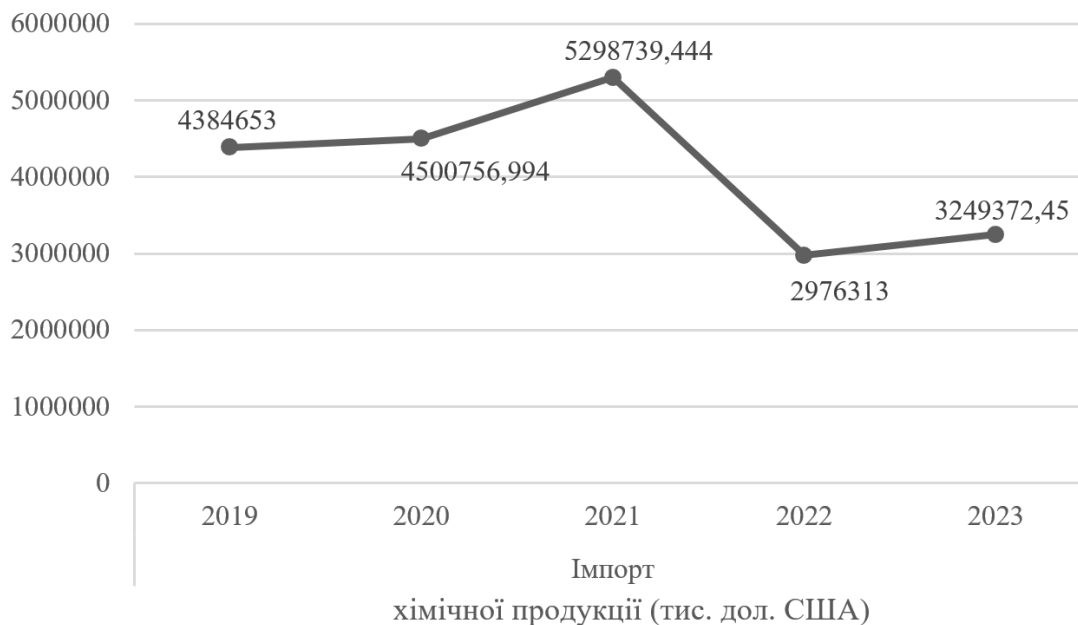

Рисунок 10. Імпорт хімічної продукції в Україну з ЄС, тис. дол. США [4; 5; 6; 7]

Однак у 2022 році через війну з Росією експорт різко знизився на 43,8% до 2 976 313 тис. дол. США. Це пов'язано зі значними пошкодженнями інфраструктури, логістичними проблемами та скороченням виробництва в умовах воєнних дій. Отже, на зміну показників вплинули Covid-19, відновлення попиту та особливо сильно – російське вторгнення у 2022 році.

Висновки. Аналізуючи динаміку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу за період 2019–2022 років, можна виділити такі ключові висновки: експорт товарів з України до ЄС у 2020 році сповільнився внаслідок пандемії Covid-19, але швидко відновився у 2021 році завдяки поживленню у світовій економіці та лібералізації торгівлі з ЄС. У 2022 році відбулося падіння експорту через війну з росією, за винятком сільськогосподарської продукції. Імпорт товарів до України з ЄС у 2020 році скоротився через Covid-19, але зріс у 2021 році з відновленням попиту. У 2022 році спостерігалось різке зростання імпорту енергетичних ресурсів, але падіння імпорту промислових товарів через війну. На динаміку зовнішньої торгівлі вплинули: 1) пандемія Covid-19 у 2020 році; 2) відновлення світової економіки у 2021 році; 3) російське вторгнення у 2022 році. Найбільший руйнівний вплив мала війна. Незважаючи на кризи, Україна продемонструвала гнучкість своєї економіки, швидко адаптувавшись до нових умов та відновлюючи торговельні потоки. Це свідчить про її значний потенціал як надійного торговельного партнера для ЄС.

Conclusions. So, when analyzing the dynamics of foreign trade of Ukraine with the countries of the European Union for the period 2019–2022, the following key conclusions can be drawn: the export of goods from Ukraine to the EU slowed down in 2020 due to the Covid-19 pandemic, but quickly recovered in 2021 thanks to the revival of the world economy and trade liberalization with the EU. In 2022, there was a drop in exports due to the war with Russia, except for agricultural products. Imports of goods to Ukraine from the EU declined in 2020 due to Covid-19, but increased in 2021 as demand recovered. 2022 saw a sharp increase in imports of energy resources, but a drop in imports of manufactured goods due to the war. The dynamics of foreign trade were affected by: 1) the Covid-19 pandemic in 2020; 2) the recovery of the world economy in 2021; 3) the russian invasion in 2022. The war had the most destructive influence. Despite the crises, Ukraine demonstrated

the flexibility of its economy, quickly adapting to new conditions and restoring trade flows. This shows its significant potential as a reliable trade partner for the EU.

Список використаних джерел

1. НІСД. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/> (дата звернення: 31.03.24).
2. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: http://www.ier.com.ua/ua/institute/about_institute (дата звернення: 31.03.24).
3. CASE Україна. Центр соціально-економічних досліджень. URL: <https://case-ukraine.com.ua/> (дата звернення: 31.03.24).
4. Державна служба статистики. Зовнішньоекономічна діяльність. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами з країнами ЄС 2019. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2019_u.html (дата звернення: 01.04.2024).
5. Державна служба статистики. Зовнішньоекономічна діяльність. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами з країнами ЄС 2020. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2020_u.html (дата звернення: 01.04.2024).
6. Державна служба статистики. Зовнішньоекономічна діяльність. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами з країнами ЄС 2021. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2021_u.html (дата звернення: 03.04.2024).
7. Державна служба статистики. Зовнішньоекономічна діяльність. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами з країнами ЄС 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/e_iovt/arh_iovt2022.htm (дата звернення: 04.04.2024).

References

1. Nacionalnyj instytut strategichnykh doslidzhenj. NISD. Available at: <https://niss.gov.ua/> (accessed 31 March 2024).
2. Instytut ekonomichnykh doslidzhenjta politychnykh konsultacij. Available at: http://www.ier.com.ua/ua/institute/about_institute (accessed 31 March 2024).
3. Centr socialjno-ekonomichnykh doslidzhenj. CASE Ukrajin. Available at: <https://case-ukraine.com.ua/> (accessed 31 March 2024).
4. Zovnishnjoekonomichna dijalnistj. Gheografichna struktura zovnishnjoji torghivli tovaramy z krajinyamy JeS 2019. Derzhavna sluzhba statystyky. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2019_u.html (accessed 1 April 2024).
5. Zovnishnjoekonomichna dijalnistj. Gheografichna struktura zovnishnjoji torghivli tovaramy z krajinyamy JeS 2020. Derzhavna sluzhba statystyky. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2020_u.html (accessed 1 April 2024).
6. Zovnishnjoekonomichna dijalnistj. Gheografichna struktura zovnishnjoji torghivli tovaramy z krajinyamy JeS 2021. Derzhavna sluzhba statystyky. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/ztt_ES/ztt_es_u/arh_ztt_es_2021_u.html (accessed 3 April 2024).
7. Zovnishnjoekonomichna dijalnistj. Gheografichna struktura zovnishnjoji torghivli tovaramy z krajinyamy JeS 2022. Derzhavna sluzhba statystyky. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/e_iovt/arh_iovt2022.html (accessed 4 April 2024).